

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Koziół (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

w sprawie **M. A.**,

skazanego z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2024 r. w Izbie Karnej,

na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.),

kasacji wniesionej na niekorzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie

z dnia 24 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 1641/22

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Tarnowie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu pierwszoinstancyjnym.**

[PGW]

UZASADNIENIE

M. A. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od dnia 14 listopada 2020 r. do dnia 29 grudnia 2020 r. w T. i W.,
działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego

zamiaru, obcował płciowo, jak też dopuścił się innej czynności seksualnej wobec małoletniej poniżej lat 15 W. B., tj. o czyn z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

2. w okresie od dnia 14 listopada 2020 r. do nieustalonego dnia września 2021 r. w T. oraz w miejscowości Ł. G., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wbrew przepisom ustawy kilkakrotnie udzielił małoletniej W. B. środka odurzającego w postaci marihuany w ilości potrzebnej do jednorazowego odurzenia, tj. o czyn z art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.;
3. w dniu 13 września 2021 r. w T. utrwalił treści pornograficzne z udziałem małoletniej W. B., które następnie posiadał w swoim telefonie komórkowym marki [...] model [...] do dnia 5 marca 2022 r., tj. o czyn z art. 202 § 4 i 4a k.k.;
4. w dniu 2 grudnia 2021 r. w miejscowości Ł. G., poprzez kopnięcie w drzwi balkonowe rozbił szybę, dokonując zniszczenia mienia o wartości 1.000 zł na szkodę A. B. i S. B., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Tarnowie, wyrokiem z dnia 24 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 1641/22, uznał M. A. za winnego popełnienia:

- czynu zarzucanego mu w punkcie I aktu oskarżenia, wyczerpującego znamiona występkę z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za jego popełnienie na podstawie art. 200 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 37b k.k., wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 10 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go w myśl art. 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 24 godzin w stosunku miesięcznym (*pkt 1*), a na podstawie art. 41a § 2 i 4 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną W. B. w sposób bezpośredni i pośredni oraz zakazu zbliżania się do niej na odległość mniejszą niż 20 metrów, a wszystko to na okres 3 lat od daty uprawomocnienia się wyroku (*pkt 2*),
- czynu zarzucanego mu w punkcie II aktu oskarżenia, wyczerpującego znamiona występkę z art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za jego popełnienie na podstawie art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przy zastosowaniu art. 37b k.k., wymierzył mu karę 1 miesiąca pozbawienia wolności oraz karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go

w myśl art. 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 24 godzin w stosunku miesięcznym (*pkt 3*),

- czynu zarzucanego mu w punkcie III aktu oskarżenia, wyczerpującego znamiona występkę z art. 202 § 4 i 4a k.k. i za jego popełnienie na podstawie art. 202 § 4 k.k. przy zastosowaniu art. 37b k.k., wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go w myśl art. 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 24 godzin w stosunku miesięcznym (*pkt 4*), a na podstawie art. 202 § 5 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego w postaci telefonu komórkowego koloru czarnego z uszkodzonym wyświetlaczem w postaci licznych pęknięć marki [...] model [...] nr IMEI [...] służącego do popełnienia przestępstwa z art. 202 § 4 k.k., wyszczególnionego w wykazie dowodów rzeczowych nr [...] z dnia 31 maja 2022 r. na k. 160 pod poz. 1, zarządzając w myśl art. 195 k.k.w. jego zniszczenie (*pkt 5*),

- czynu zarzucanego mu w punkcie IV aktu oskarżenia, wyczerpującego znamiona występkę z art. 288 § 1 k.k. i za jego popełnienie na podstawie art. 288 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k., wymierzył mu karę grzywny w wysokości 100 stawek grzywny ustalając wartość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł (*pkt 6*). Ponadto, sąd ten na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego [...] S.A. kwoty 960 zł oraz na rzecz pokrzywdzonych A. B. i S. B. kwoty 40 zł (*pkt 7*) zaś na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i 3 k.k. połączył wymierzone w pkt 1, 3 i 4 kary jednostkowe pozbawienia wolności i ograniczenia wolności i w ich miejsce wymierzył oskarżonemu karę łączną w rozmiarze 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go w myśl art. 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 24 godzin w stosunku miesięcznym (*pkt 8*), a także orzekł o kosztach sądowych (*pkt 9*).

Orzeczenie to zostało ogłoszone na posiedzeniu wobec uwzględnienia dołączonego do aktu oskarżenia wniosku prokuratora o wydanie wyroku skazującego w trybie art. 335 § 2 k.p.k. (k. 272-273 akt sprawy II K 1641/22) i uprawomocnił się w

dniu 1 lutego 2023 r. (k. 313 i 320 akt sprawy II K 1641/22) wobec niezaskarżenia go przez strony postępowania.

Od powyższego wyroku kasację na niekorzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny.

Zaskarżył go w całości i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 6 i 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu wadliwego wniosku prokuratora o skazanie M. A. bez przeprowadzenia rozprawy i wydanie wyroku skazującego mimo, iż we wniosku tym nieprawidłowo określono postulaty dotyczące wymiaru części kar jednostkowych oraz zaniechano postulowania rozstrzygnięć o środku karnym, którego orzeczenie było obligatoryjne, co doprowadziło do wydania wyroku skazującego z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 57b k.k. oraz art. 37b k.k., polegającą na wymierzeniu oskarżonemu M. A., za przypisany mu występki z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 37b k.k., kary sekwencyjnej 4 miesięcy pozbawienia wolności i kary 10 miesięcy ograniczenia wolności oraz za przestępstwo określone w art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k. również przy zastosowaniu art. 37b k.k., kary sekwencyjnej miesiąca pozbawienia wolności i kary 6 miesięcy ograniczenia wolności w sytuacji, gdy przepis art. 57b k.k. nakłada na sąd obowiązek wymierzenia za przypisane sprawcy przestępstwo popełnione w warunkach określonych w art. 12 § 1 k.k., kary w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia do podwójnej wysokości górnej granicy ustawowego zagrożenia, co w realiach niniejszej sprawy z uwagi na ustawowe zagrożenie obu wskazanych występów, winno skutkować wymierzeniem oskarżonemu kar pozbawienia wolności, tj. - w przypadku czynu z art. 200 § 1 k.k. - w wymiarze co najmniej dwóch lat i miesiąca pozbawienia wolności, zaś w odniesieniu do drugiego wymienionego przestępstwa - w wymiarze co najmniej 7 miesięcy pozbawienia wolności, a w konsekwencji przepis art. 37b k.k. nie mógł, w zakresie tych występów, znaleźć zastosowania,
- art. 41 § 1a zd. drugie k.k., polegającą na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonego M. A. jako sprawcy, któremu przypisano odpowiedzialność karną za

występki z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. oraz z art. 202 § 4 i 4a k.k, środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi w sytuacji, gdy z treści art. 41 § 1a k.k. zd. drugie wynika, że w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, orzeczenie tego środka karnego na czas określony albo dożywotnio jest obligatoryjne.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Tarnowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesiona na niekorzyść skazanego kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, w związku z czym mogła być w całości uwzględniona na posiedzeniu w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k.

W pełni podzielić należy stanowisko Prokuratora Generalnego, że w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia przepisów wskazanych w zarzucie kasacji, co z uwagi na charakter tych uchybień i ich następstwa - miało istotny wpływ na treść wyroku.

Słusznie w kasacji - jej autor - skonstatował, że naruszenia (uchybień) przepisów postępowania i prawa materialnego wynikały z wadliwego zaakceptowania dołączonego do aktu oskarżenia wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar i innych środków przewidzianych za zarzucane mu występki w sytuacji, gdy został on obarczony wadliwie skonstruowaną - poza ustawowymi granicami ich wymiaru - propozycją dotyczącą dwóch kar jednostkowych oraz brakiem rozstrzygnięcia o środku karnym, którego orzeczenie było obligatoryjne.

I tak, sąd *meriti* uznając M. A. za winnego popełnienia zarówno występkę z art. 200 § 1 k.k. zarzucanego mu w punkcie I aktu oskarżenia, jak i występkę z art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii zarzucanego mu w punkcie II aktu oskarżenia podzielił stanowisko prokuratora, że oskarżony dopuścił się ww. czynów w warunkach czynu ciągłego (art. 12 § 1 k.k.). Wymierzając karę za te przestępstwa pominął jednak treść przepisu art. 57b k.k. zawierającego nakaz wymierzenia za przypisane sprawcy przestępstwo, popełnione w warunkach określonych w art. 12 §

1 k.k., kary w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia do podwójnej wysokości górnej granicy ustawowego zagrożenia. Stosując się do niego należało dojść do wniosku, że dolna granica ustawowego zagrożenia za występki z art. 200 § 1 k.k. popełniony w warunkach art. 12 § 1 k.k. wynosiła 2 lata i miesiąc (ustawowe zagrożenie karą za to przestępstwo zostało określone w granicach od lat 2 do 12 - art. 200 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 września 2023 r.) zaś dolna granica ustawowego zagrożenia za występki z art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii popełniony w warunkach art. 12 § 1 k.k. wynosiła co najmniej 7 miesięcy pozbawienia wolności (ustawowe zagrożenie karą za to przestępstwo zostało określone w granicach od 6 miesięcy do lat 8) zatem sąd mógł wymierzyć za ww. przypisane M. A. występkę popełnioną w warunkach określonych w art. 12 § 1 k.k., jedynie kary w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia do podwójnej wysokości górnej granicy ustawowego zagrożenia. Jak słusznie wskazał skarżący powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2023 r., V KK 331/22, LEX nr 3554474 traktujący o karze sekwencyjnej „(...) konsekwencje obligatoryjnego obostrzenia kary pozbawienia wolności, wynikające z art. 57b k.k., uniemożliwiały w realiach faktycznych i prawnych występujących w niniejszej sprawie - w zakresie wskazanych wyżej czynów - zastosowanie instytucji określonej w art. 37b k.k. i wymierzenie oskarżonemu dwóch kar sekwencyjnych. Norma prawna zawarta w tym przepisie nie stanowi bowiem podstawy nadzwyczajnego złagodzenia kary, a należy ona do sądowego wymiaru kary i jest regulacją uzupełniającą ustawowe zagrożenie karą pozbawienia wolności zawartą w większości typów zabronionych jako przestępstwo, o kary alternatywne, czyli w istocie w tym aspekcie poszerza możliwości sądu w zakresie modyfikacji sankcji. Z tego też względu, w sprawie nie doszło do zbiegu podstaw do nadzwyczajnego złagodzenia oraz obostrzenia kary, zaś sąd *meriti* miał obowiązek zastosować nakaz określony w art. 57b k.k.”. Jak wynika zaś z treści pkt.1 i 3 zaskarżonego kasacją wyroku co do obu ww. występków wymierzono oskarżonemu dwie kary jednostkowe poniżej wskazanych dla każdego z nich dolnych granic ustawowego zagrożenia. W judykaturze Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że wymierzenie kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, przy jednoczesnym niezastosowaniu instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary, jest rażącym naruszeniem prawa

karnego materialnego, które miało oczywisty wpływ na zapadły wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze jednostkowej, a także mogło mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie o karze łącznej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r., IV KK 118/09, LEX nr 608258). Wyjątkiem od wskazanej zasady jest jedynie nadzwyczajne złagodzenie kary, jednak wskazany przez sąd pierwszej instancji przepis art. 37b k.k. - jak wskazano wyżej - nie stanowi podstawy dla zastosowania tej instytucji.

Akceptując wadliwy wniosek prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego, sąd *meriti* nie sprostął też obowiązкови zastosowania środka karnego, o którym stanowi przepis art. 41 § 1a zd. drugie k.k., a którego orzeczenie mając na względzie charakter części czynów przypisanych oskarżonemu, było obligatoryjne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2022 r., II KK 600/21, LEX nr 3369505). Zgodnie z art. 41 § 1a zd. drugie k.k. sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Czyny przypisane M. A., wyczerpujące znamiona występku z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. oraz z art. 202 § 4 i 4a k.k. (zarzucane w punkcie I i III aktu oskarżenia), bez wątplenia należą do kategorii przestępstw objętych powyższą regulacją. Toteż orzeczenie wobec oskarżonego określonego w art. 41 § 1a k.k. środka karnego było w przedmiotowej sprawie obligatoryjne.

W tej sytuacji jako oczywisty jawi się wpływ stwierdzonych, opisanych powyżej, niewątpliwie rażących, naruszeń przez Sąd Rejonowy w Tarnowie prawa (procesowego i materialnego) na treść zaskarżonego wyroku. Doprowadziły one bowiem do niezasadnego uwzględnienia wadliwego wniosku prokuratora o skazanie M. A. bez przeprowadzenia rozprawy i wydania wyroku skazującego mimo, iż we wniosku tym nieprawidłowo określono postulaty dotyczące wymiaru części kar jednostkowych oraz zaniechano postulowania rozstrzygnięć o środku karnym, którego orzeczenie było obligatoryjne.

Dostrzeżenie tych zaszłości skutkowało koniecznością uwzględnienia kasacji, a tym samym i uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia

24 stycznia 2023 r. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temuż sądowi, który ponownie określi wymiar kar jednostkowych za występki: z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i z art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k. - w sposób odpowiadający dyspozycji przepisu art. 57b k.k., wymiar kary łącznej, jak również orzeknie środek karny w granicach przewidzianych treścią art. 41 § 1a k.k. Wprawdzie - jak trafnie wskazuje autor kasacji - zaistniałe uchybienia nie obciążają wyroku Sądu Rejonowego w całości, niemniej jednak, należy mieć na względzie, iż przedmiotowe orzeczenie zapadło w trybie konsensualnym, zaś brak jest podstaw dla dokonania oceny, czy strony postępowania, w przypadku zobowiązania ich do zmiany stanowiska w trybie art. 343 § 3 k.p.k., zmodyfikowałyby odpowiednio swoją propozycję, czy raczej skłonne byłyby do zaprezentowania rozbieżnych stanowisk, których ocena winna odbyć się po przeprowadzeniu rozprawy. Dlatego za zasadne należało uznać skierowanie nadzwyczajnego środka odwoławczego przeciwko całemu wyrokowi sądu *meriti*.

Antoni Bojańczyk Wiesław Koziół Dariusz Kala

[PGW]

[ms]